

Respons

Afghanistan: Gizab-distriktet

- Er Gizab-distriktet en del av provinsen Uruzgan eller provinsen Dai Kundi?
- Hvordan er sikkerhetssituasjonen i distriktet?

Gizab-distriktet er et fjellrikt og utilgjengelig område med dårlig infrastruktur. I følge anslag fra afghanske myndigheter bodde det i 2003 om lag 75 000 personer i distriktet (UNDP & Islamic Republic of Afghanistan 2007). Noen år senere, i 2009, anslo The Liaison Office (TLO) folketallet til å være om lag 59 000 (TLO 2009, s. 2). Befolkningen er etnisk sammensatt og består av både pashtunere, tadjikere og hazaraer (UNDP & Islamic Republic of Afghanistan 2007).

Hvilken provins tilhører distriktet Gizab?

I 2004 ble provinsen Uruzgan delt og de nordligste distriktene ble skilt ut som egen provins, Dai Kundi. Provinsen utgjør en del av det sentrale høylandet og befolkningen er i all hovedsak hazaraer. Distriktet Gizab tilhørte Dai Kundi etter delingen i 2004, men ble etter to år tilbakeført til Uruzgan (TLO 2009). Bakgrunnen for dette skal ha vært den pashtunske befolkningens motstand mot å tilhøre en hazara-provins. Uruzgan er mer etnisk sammensatt og majoritetsbefolkningen er pashtunere. Hazaraene utgjør i underkant av ti prosent og er primært bosatt i distriktene Gizab og Khas Uruzgan.

Ifølge myndighetene er Gizab etter 2006 administrativt en del av Uruzgan, Det bekreftes av Landinfos kilder at også befolkningen først og fremst forholder seg til Uruzgan som hjemprovins og til Tirin Kot som provinshovedstad, men at det er noe ulik oppfatning mellom de ulike folkegruppene. En kilde påpekte at hazara-befolkningen tenderer til å ha en nærmere tilknytning til Dai Kundi på grunn av befolkningssammensetningen (samtaler i Kabul, november 2014).

I forbindelse med presidentvalget i april 2014 ble dette synliggjort. Flere tusen personer i Gizab hevdet å mangle registreringskort for å avgi stemme i Dai Kundi. Hendelsen ble av valgkommisjonen forklart med at Gizab tilhører Uruzgan og ikke Dai Kundi (Pajhwok 2014).

Konfliktlinjer

Det har i flere tiår vært etniske og stammerelaterte spenninger i distriktet, hovedsakelig mellom hazaraer og pashtunere, men også mellom ulike pashtunske stammer.

Taliban hadde allerede i 2007 en relativt stor tilstedeværelse i Gizab. Området ble hovedsakelig brukt til hvile og rekreasjon for opprørere som opererte i de sydlige provinsene Kandahar og Helmand. Etter et folkelig opprør mot Taliban i 2010, mistet opprørerne fotfestet i distriktet. I den grad de fortsatt var til stede, måtte de operere i skjul (Chandrasekaran 2010). Det folkelige opprøret ble av internasjonale styrker beskrevet som en suksesshistorie og milepæl i den afghanske konflikten ved at opprøret ble bekjempet nedenfra (*bottom-up counter insurgency*). Etableringen av Afghan Local Police (ALP) var blant annet inspirert av erfaringen fra Gizab (Rasmussen 2014).

Distriktet er avsidesliggende og myndighetenes kontroll har tradisjonelt vært liten, også etter 2010. Afghan Local Police (ALP) ble etablert, men dette bidro ikke til en forbedret sikkerhetssituasjon for sivilbefolkningen. Befolkningen opplevde tvert i mot at brutale og korrupte kommandanter ble gitt mye makt (Rasmussen 2014). ALP har liten tillit i befolkningen og den etniske dimensjonen forsterker mistilliten ytterligere. I likhet med Afghanistan for øvrig er allianser og lojalitet skiftende, og i følge en troverdig kilde har flere ALPere i distriktet skiftet side og sluttet seg til Taliban.

En kilde med god kunnskap om lokale forhold opplyste at sikkerhetssituasjonen i området preges av en konflikt mellom to konkurrerende politisjefer. Begge er pashtunere og en av dem hadde en sentral rolle i det folkelige opprøret i 2010, men konflikten handler først og fremst om lojalitet til provinsens politiledelse (samtale i Kabul, november 2014). Provinsens øverste polititjenestemann, Matiullah Khan, ble i 2011 utnevnt til stillingen på tross av en rekke beskyldninger om korrupsjon, brutalitet og alvorlige brudd på menneskerettighetene (Schmeidl 2011). De to konkurrerende politisjefene og deres støttespillere angriper hverandre og driver en aktiv kampanje rettet mot de eldre for å sikre økt tilslutning (samtale i Kabul, november 2014). Det er åpenbart at slike konflikter undergraver myndighetenes tillit og legitimitet i befolkningen.

Sikkerhetssituasjonen i 2014

En velinformert kilde beskrev den aktuelle sikkerhetssituasjonen i Gizab som komplisert, uoversiktlig og flytende. I tillegg til konflikten mellom aktørene som i prinsippet representerer myndighetene, har opprørere de siste årene hatt sterk tilstedeværelse i lommer av distriktet (samtale i Kabul, november 2014).

ISAF-strykene trakk seg ut av provinsen Uruzgan i 2013. Opprørernes offensiv kom ett år etter tilbaketrekkingen. Det var i årets første måneder relativt liten opprørsaktivitet, men fra august 2014 økte antallet opprørsinitierte angrep markant. Militante opprørere tok seg inn i Gizab fra nabolanddistriktet Arjistan hvor det i september 2014 hadde vært kraftige sammenstøt mellom væpnede opprørsgrupper og sikkerhetsstyrker. Opprørerne ble tidlig i oktober drevet ut av Arjistan av sikkerhetsstyrkene og krysset da fjellpasset til nabolanddistriktet Gizab.

Det var i andre halvdel av oktober 2014 harde kamper mellom opprørere og sikkerhetsstyrker. Dette skal ha pågått i flere dager. Opprørerne benyttet i hovedsak håndvåpen, granater og IEDer i offensiven. Enkelte kilder hevder at Taliban beleiret distriktet og blokkerte alle veiene til distrikthovedstaden og at de kontrollerte 80 % av distriktet (Rasmussen 2014).

Respons Afghanistan: Gizab-distriktet

Det foreligger nyhetsrapporter om at flere hundre familier skal ha blitt fordrevet fra sine hjem på grunn av offensiven. Det er videre rapportert om at opprørerne brukte sivilbefolkningen som levende skjold ved at de angrep sikkerhetsstyrkene fra private hjem. Opprørerne truet sivilbefolkningen til å bistå dem med mat og transport, og personer med tilknytning til myndighetene ble utsatt for trusler og vold (Rasmussen 2014). En anonym, lokal kilde uttalte til TOLONews at hvis ikke sikkerhetsstyrkene snart tar affære og iverksetter en militær operasjon, vil Taliban få full kontroll over distriktet (TOLONews 2014).

En velinformert kilde bekreftet i samtale med Landinfo at en omfattende offensiv med et stort antall opprørere involvert fant sted i Gizab, men understreket at situasjonen var uoversiktlig og det er vanskelig å vite hva som faktisk skjedde. Kilden mente at det ikke foreligger informasjon som tilsier at det på noe tidspunkt var fare for at distriktssenteret skulle falle og at opprørerne skulle ha kapasitet til å ta kontrollen her. Kilden oppfordret til kildekritisk varsomhet i behandlingen av alarmerende rapporter fra lokale myndigheter eller sikkerhetsstyrkene. Uttalelsene kan være motivert av ønske om forsterkninger eller økte budsjetter (samtale i Kabul, november 2014).

Offensiven synes ikke å ha vært et forsøk på å ta permanent kontroll over området, men hensikten har vært å ramme afghanske sikkerhetsstyrker, herunder ALP. Det foreligger ikke sikker informasjon om antallet drepte og anslagene varierer voldsomt. Provinsens politimyndighet hevder at kun få personer (*a couple*) er drept eller såret, men provinsguvernøren opplyser at cirka 70 opprørere og sikkerhetsstyrker er drept. Tapene er om lag likt fordelt på de to partene (Rasmussen 2014). Landinfo har ikke konkret informasjon om det totale antallet sivile ofre i offensiven, men i følge rapporter fra en velinformert kilde er om lag ti sivile såret i kryssild og som tilfeldig forbipasserende da en veibombe eksploderte.

Så vidt Landinfo er kjent med har situasjonen stabilisert seg og det er etter oktober 2014 rapportert om kun få sikkerhetshendelser. Afghanske sikkerhetsstyrker sikret området rundt distriktshovedstaden og internt fordrevne fra området har kunnet vende tilbake til sine hjem. Geografiske og klimatiske forhold gjør at opprørsaktiviteten tradisjonelt reduseres merkbart i vinterhalvåret.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om. Landinfos responser og temanotater er basert på opplysninger fra både åpne og anonyme kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder.

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema, og kildegrunlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater. Responser er utarbeidet innenfor korte frister og inneholder gjerne lite bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Respons Afghanistan: Gizab-distriktet

Referanser

Skriftlige kilder

- Chandrasekaran, Rajiv (2010, 21. juni). U.S. eager to replicate Afghan villagers' successful revolt against Taliban. *The Washington Post*. Tilgjengelig fra <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/06/20/AR2010062003479.html?hpid=topnews&sid=ST2010070905635> [lastet ned 1. desember 2014]
- Ghafari, H. (2014, 12. februar). Voter cards demanded for Gizab dwellers. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2014/02/12/voter-cards-demanded-gizab-dwellers> [lastet ned 1. desember 2014]
- Rasmussen, S. E. (2014, 27. oktober). Taliban return to Afghan town that rose up and drove out its leaders. *The Guardian*. Tilgjengelig fra <http://www.theguardian.com/world/2014/oct/27/taliban-return-afghan-town-gizab> [lastet ned 1. desember 2014]
- Schmeidl, S. (2011, 8. august). *Uruzgan's New Chief of Police: Maitullah's Dream Come True*. Afghanistan Analysts Network. Tilgjengelig fra <https://www.afghanistan-analysts.org/uruzgans-new-chief-of-police-maitullahs-dream-come-true/> [lastet ned 1. desember 2014]
- TLO, dvs. The Liaison office (2009, 18. september). *Three Years Later. A socio-political assessment of Uruzgan Province from 2006 to 2009*. Kabul: TLO. Tilgjengelig fra [http://www.tloafghanistan.org/Socio-Political%20Assessment%20of%20Uruzgan%20Province%20\(2006%20-%202009\).pdf](http://www.tloafghanistan.org/Socio-Political%20Assessment%20of%20Uruzgan%20Province%20(2006%20-%202009).pdf) [lastet ned 1. desember 2014]
- TOLONews (2014, 19. oktober). Taliban Surround Uruzgan's Gizab District: Officials. *TOLONews*. Tilgjengelig fra <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/16796-taliban-surround-uruzgans-gizab-district-officials> [lastet ned 1. desember 2014]
- UNDP & Islamic Republic of Afghanistan (2007, 5. desember). *Summary of the District Development Plan. Gizab District, Urozgan province*. Tilgjengelig fra <http://www.mrrd-nabdp.org/attachments/article/127/Gizab%20District%20Summary.pdf> [lastet ned 1. desember 2014]

Muntlige kilder

- Internasjonal NGO. Samtale i Kabul 19. november 2014.
- Nasjonal forskningsinstitusjon. Samtale i Kabul 16. november 2014.

© Landinfo 2014

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.